

Горан Чабради

Магистар екологије,
народни посланик и
председник Зелене
странке

СРБИЈА КАО НЕЛЕГАЛНА ДЕПОНИЈА

Еко-тероризам

Прописно складиштење опасног отпада јесте скупо, али су трошкови немерљиво нижи од трошкова евентуалне санације терена и животне средине, а да и не помињемо могућност губитака живота и губитка здравља становништва, што нема цену

Кад је пред Нову 2018. годину пронађено неколико десетина тона нелегалног токсичног отпада, на приватним поседима у близини Обреновца, први пут сам употребио реч – еко-тероризам. Некима је деловала прејако. Назвао сам ствар правим именом. Само месец дана касније, поново је у истој области откривена нова, застрашујућа количина нелегалног отпада, а пре десетак дана опет, у близини Новог Сада. Да, овакво понашање фирми загађивача јесте озбиљан злочин према сопственом народу и држави. И да, то је еко-тероризам.

Као магистар екологије и животне средине, али пре свега као човек, а не као политичар, народни посланик или председник Зелене странке, објаснићу зашто је то еко-тероризам и какве ће последице имати по здравље сваког од нас, колико се убрзо не заустави.

Проблем токсичног отпада је комплексан, јер тај отпад чине све оне супстанце које могу изазвати краткотрајне или дуготрајне озбиљне и опасне последице по здравље и животну средину, а дефинисане су кроз више закона и уредби. Основни проблем неадекватног складиштења оваквих врста отпада јесте амбалажа. Не само што су у њима материје са листе хазардних супстанци бројне, оне су и веома

агресивне. Изазивају корозију различитих амбалажних материјала. Закопавање је још опасније, јер због земљишне влаге долази до убрзане корозије, односно убрзаног разлагања и старења амбалаже. Последица је ослобађање опасних материја и загађивање – земљишта у коме је отпад закопан, ваздуха код опасних испарљивих материја и подземних и површинских вода у које загађење доспева. Велики број загађујућих опасних материја је лако водорастворив. То значи да под утицајем земљишне влаге доспева и до површинских вода.

Ширење овако ослобођених материја у подземним аквиферима је незауостављиво. Или је то заустављање могуће само делимично, уз огромне трошкове. Последице могу бити катастрофалне и могу узроковати и трајне губитке земљишног покривача, али и огромних издани подземних вода. Из тих разлога прописују се и налажу веома строги критеријуми и услови за складиштење и одлагање ових врста отпада. Складиштење оваквих материја јесте скупо, али су трошкови немерљиво нижи од трошкова евентуалне санације терена и животне средине, а да и не помињемо могућност губитака живота и губитка здравља становништва, који немају цену.

Нелегално одлагање токсичног отпада намеће кровно, једнако

важно питање по здравље становништва – ко то и зарад којих ситних интереса дозвољава тровање наше земље и вода? Те тоне отрова не стижу видљивим, легалним каналима. С тим, ово престаје да буде само еколошки проблем. Отпад који избија по Србији постаје снажна друштвена метафора.

У овом тренутку, у срцу Европе која види Србију као највећи потенцијал за органски узгој и производњу хране, неко дозвољава да тоне токсичног отпада стижу на приватне плацеве без документације и без трага о токовима новца. Неко дозвољава да из канти скривених по амбарима „течна и пастозна материја, а у већем делу очврсла, и црносиве боје“ (навод из извештаја Министарства за заштиту животне средине) цури у нашу земљу. И да се токсиколошки налази не обелодањују ни после два месеца од нашег јавног захтева.

Токсичне материје улазе у земљу. И сливају се у пијаћу воду. Неке од њих разграђују се и по двадесет година, а неке буквално никада. Јесу ли власници тајних депонија и они што су им намигнули да убаце тај отров у земљу, а њима нешто пара у џеп, свесни да ће исту ту затровану воду пити и њихова деца?

Еко-тероризам, тај нови проблем Србије, везан за нелегално и несавесно одлагање опасног отпада спада у криминалне радње усмерене против здравља људи и против животне средине. У име грађана, Зелена странка пита: Зашто држава нема контролу над уласком оваквих материја у земљу; зашто држава нема контролу над њиховим кретањем; зашто не зна у сваком тренутку где се токсичне материје налазе и ко је одговоран за њих; ко их користи и у које сврхе; ко их и на који начин складишти и одлаже? Одговоре чекамо већ два месеца. А отпад извире и даље.